C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-732/25 Judecătoria Edineț sediul Briceni
1-25016241-03-21rji-10062025 Judecător Gh. Comerzan

D E C I Z I E
În numele Legii
30 octombrie 2025

Colegiul penal al Curţii de Apel Nord,
având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Ghenadie Liulca
Judecători Aurelia Andronache, Ludmila Iarmaliuc

a judecat în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 23.04.2025, prin care a fost admisă plângerea condamnatului **Țurcan Vasile** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ţinând cont de materialele prezentate instanței, pentru expunere asupra recursului, Colegiul, -

C O N S T A T Ă:

La data de 07 februarie 2025 în Judecătoria Edineţ, sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Țurcan Vasile împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, prin care a solicitat constatarea condițiilor precare de detenție pentru toată perioada de detenție.

În motivarea plângerii condamnatului Țurcan Vasile a indicat că, se deține în Penitenciarul nr.2 Lipcani în perioada 07.08.2023-07.02.2025, în condiții inumane, și anume: supraaglomerarea; nu se respectă norma spațiului locativ de 4 m2; celule populate cu diferite insecte; apa potabilă de calitatea rea; lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor pe timp de ploaie; lipsa mobilierului pentru păstrarea hainelor.

Condamnatul Țurcan Vasile solicită constatarea încălcării prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale în

cadrul executării pedepsei din motiv că a fost deținut în condiții inumane de detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani.

Prin încheierea Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 23.04.2025, a fost admisă plângerea plîngerea condamnatului Țurcan Vasile împotriva administraţiei instituţiilor penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că, Țurcan Vasile a fost deţinut în perioada 07.08.2023-09.03.2025 în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în total o perioadă de 580 (cinci sute optzeci) zile, în calitate de condamnat.

În condiţiile art. 473^4 alin. (4) CPP, se reduce pedeapsa condamnatului Țurcan Vasile cu 58 (cincizeci și opt) zile pentru perioada de 580 (cinci sute optzeci) zile, în care condamnatul s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 2 Lipcani cu statut de condamnat, calculîndu-se 1 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie.

Termenul pedepsei definitive stabilite lui Țurcan Vasile, prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița din 07.10.2024, cu închisoare pe un termen de 05 (cinci) ani 08 (opt) zile, s-a redus cu 58 (cincizeci și opt) zile.

S-a obligat administrația instituției Penitenciare nr. 2 Lipcani să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile.

Împotriva acestei încheieri a declarat recurs directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol solicitând casarea încheierii ca fiind neîntemeiată deoarece în Raportul de evaluare a condițiilor de detenție, prezentat în cadrul ședinței de judecată, au fost prezentate probele, inclusiv şi fototabele, care cu certitudine dovedesc, că condamnatului Țurcan Vasile în Penitenciarul nr.2 Lipcani i-au fost acordate condițiile minime necesare de detenție.

Indică, că, condamnatul a fost deținut în celule bine iluminate, şi ventilate. Iluminarea şi ventilarea celulelor a fost asigurate prin intermediul geamurilor din termopan, care se deschid. Iluminarea artificială a fost asigurată prin becuri electrice. Încălzirea celulelor a fost efectuată prin sistem centralizat de încălzire, celule fiind dotate cu calorifere de încălzit, temperatura aerului în perioada de încălzire se păstrează la un nivel nu mai mic de 18° C. Blocul sanitar se află în celulă, şi este separat de restul celulei cu pereții până la tavan și cu ușă.

Notează, că în Penitenciarul nr.2 Lipcani apa potabilă este asigurată din fântâna arteziană, componența chimică şi starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM. Calitatea apei corespunde standardelor.

La fel invocă, că spălarea hainelor a fost efectuată prin intermediul spălătorilor instituţiilor penitenciare, dotate cu maşine de tip automat. In penitenciare sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea hainelor.

Totodată face referile la faptul, că deratizarea şi dezinsectizare încăperilor penitenciarelor se efectuiază trimestrial de agenţi economici speciale conform contractelor încheiate.

Specifică, că asistenţa medicală se acordă în regim non-stop, iar alimentaţia corespunde standartelor stabilite.

Mai menționează, că în Penitenciarul nr.2 Lipcani apa potabilă este asigurată din fântâna arteziană, componenţa chimică şi starea sanitaro-microbiologică apei sunt regulat verificate de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM. Calitatea apei corespunde standartelor.

Totodată comunică, că potrivit articolul 3 CEDO prevede: „Nimeni nu poate fi supuşi torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

Maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă; el depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, consecinţele sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Ostrovar c. Moldovei, hotărîrea din 13 septembrie 2005).

La fel invocă, că Standartele CtEDO prevăd norma de spaţiu de locuit pentru per prizonier într-o celula cu mai multe ocupaţii 4 m, însă CPT nu susţine în mod vertiginos opinia că o abatere minoră de la minimul standartelor poate fi considerată, în sine, ca fiind tratare inumană si degradantă a deţinutului, atîta timp cît se pot găsi si alţi factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deţinuţii sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afară celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activităţi). Criteriul poate fi apreciat prin prisma condiţiile de detenţie ca fiind un tratament inuman şi degradant, în cazul în care celulele sunt extrem de supraaglomerate sau, că în majoritatea cazurilor, combină o serie de elemente negative, cum ar fi: insuficienţa numărului de paturi pentru toţi deţinuţii; igiena precară; infectarea cu paraziţi; ventilaţia, încalzirea sau lumina insuficientă; lipsa salubrizării în celule şi, în consecinţă, utilizarea de găleţi sau sticle pentru nevoile naturii. Examinarea criteriului ..spaţiu acordat fiecărui deţinut" prin prisma art.3 CEDO, urmează a fi efectuat cumulativ cu alţi factori, care contribuie aprecierea detenţie ca fiind inumană şi degradantă sau infirmarea acestui fapt.

Menţionează, că judecătorul de instrucţie a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt şi de drept, în lipsa unei analizei complete, în ansamblu şi sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, fapt ce denotă netemeinicia încheierii judecătorului de instrucţie bazată exclusiv pe alegaţiile condamnatului.

Potrivit art.471 alin.(1) CCo, *recursul se judecă de un complet din 3 judecători, fără prezenţa părţilor*, iar potrivit alin.(2) al aceluiași articol, *instanţa de recurs fixează data examinării recursului şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului de depunere a referinţei*. Astfel, fiind numită cauza spre examinare pentru data de 30.10.2025, părților li-a fost comunicat despre acest fapt și despre dreptul de a depune referință. Referință pe caz nu au fost înaintate.

Verificând argumentele recursului în raport cu materialele prezentate instanței și prevederile legii, Colegiul penal a ajuns la concluzia, că cererea de recurs urmează a fi respinsă ca nefondată, soluția Colegiului fiind adoptată în conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, potrivit cărora, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: *...respinge recursul, menţinând hotărârea atacată, dacă: ...recursul este nefondat*.

În argumentarea soluției emise la caz, Colegiul menționează, că judecătorul de instrucție judecând plângerea înaintată de condamnatul Țurcan Vasile împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, a respectat normele procesuale, a verificat complet, obiectiv, suficient și în ansamblu împrejurările cazului, cât și argumentele formulate în plângere prin prisma raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare, prin prisma Statutului Executării pedepsei de către condamnați aprobat prin HG nr.583 din 26.05.2006, prin prisma Raportului Consiliului pentru Prevenirea Torturii, și prin prisma practicii constante CtEDO, corect ajungând la concluzia privind admiterea acestei plângeri.

Astfel, Colegiul penal conclude, că judecătorul de instrucție corect, în baza circumstanțelor analizate, a admis plângerea condamnatului Țurcan Vasile împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în perioada în perioada 07.08.2023-09.03.2025, în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în calitate de condamnat, fiind redusă perioada de detenție cu 58 zile.

Potrivit plângerii înaintate de către condamnatul Țurcan Vasile susține, că s-a deținut în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții inumane și anume: supraaglomerarea; nu se respectă norma spațiului locativ de 4 m2; celule populate cu diferite insecte; apa potabilă de calitatea rea; lipsa locului special amenajat pentru uscarea hainelor pe timp de ploaie; lipsa mobilierului pentru păstrarea hainelor.

Din materialele cauzei rezultă, că prin prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița din 07 octombrie 2024, Țurcan Vasile a fost condamnat în baza art.

186 alin. (2) lit. c) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 02 ani 06 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. În baza art. 84 alin. (4) CP prin cumul parțial al pedepselor (sentința Judecătoriei Soroca, sediul central din 23.05.2023, Țurcan Vasile a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. c), d), art. 186 alin. (2) lit. c), d) CP, fiindu-i aplicată o pedeapsă cu închisoare pe un termen de 05 ani cu ispășirea pedepsei în penitenciarul de tip semiînchis, pedeapsa redusă în baza art. 385 alin. (5) CP, cu 302 zile), fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 05 ani 08 luni, cu ispășirea pedepsei în penitenciarul de tip semiînchis. Termenul executării pedepsei a fost calculat din data de 07.10.2024 (f.d.15-16). Sentința a devenit definitivă la data de 22.10.2024 (f.d.17)

Potrivit materialelor cauzei, condamnatul Țurcan Vasile s-a aflat în detenție:

În Penitenciarul nr. 2 Lipcani în perioada 07.08.2023-09..03.2025, în total o perioadă de 580 (cinci sute optzeci) zile în calitate de condamnat.

Potrivit raportului condamnatul Țurcan Vasile se deţine în Penitenciarul nr.2 Lipcani, în sectorul de tip semiînchis, deci are dreptul, în intervalul de timp de la deșteptare pînă la stingere (6.00-22.00) să se deplaseze liber pe teritoriul penitenciarului, în limitele stabilite de administrația penitenciarului.

Pe parcursul executării pedepsei în Penitenciarul nr.2 Lipcani, condamnatul Țurcan Vasile a fost deținut în celula nr. 25.

Celula nr.25 reprezintă o încăpere cu suprafață totală de 42,7 m2, situată la etajul 2, blocului locativ nr. 2, unde au fost deținute 11 persoane, (suprafața locativă pentru un deținut a constituit 3,88 m2); iluminarea naturală este asigurată prin 3 geamuri de tip termopan, ferestrele se deschid pentru asigurarea ventilației naturale; iluminarea artificială se efectuează prin 2 becuri; celula a fost şi este în stare satisfăcătoare; încălzirea este asigurată prin sistem centralizat de încălzire, fiind amenajată cu 3 calorifere de încălzit, în perioada rece a anului temperatura aerului se păstrează la un nivel nu mai mic de 180 C.

Celula este dotată cu 14 locuri de somn, 3 mese, 2 scaune, 5 noptiere, 2 dulapuri, 2 cuiere pentru haine. Aşadar, condamnatului Țurcan Vasile i-a fost acordat dreptul, în intervalul de timp de la deşteptare pînă la stingere (6.00-22.00) să se deplăseze liber pe teritoriul penitenciarului, în limetele stabilite de

În perioada deţinerii în Penitenciarul nr.2 Lipcani, Țurcan Vasile a fost deţinut în celula nr. 14.

Celula nr.23 reprezintă o încăpere cu suprafață totală 44,4 m2, situată în blocului locativ nr. 2, unde s-au deținut 10-12 persoane. Suprafața locuibelă pentru un condamnat a variat între 4,44 m2 și 3,7 m2.

Iluminarea naturală este asigurată prin 2 geam de tip termopan, care se deschide pentru asigurarea ventilației naturale, fiecare, care se deschid pentru asigurarea ventilației naturale.

Celula nr. 23 a fost și este în stare bună, reparație nu necesită. Pereții celulei sunt tencuiți și vopsiți. Starea sanitară a celulei este satisfăcătoare.

Iluminarea artificială se efectuează prin 4 corpuri de ilum de 100 Wt, alimentate de la rețeaua cu tensiune de 220 V. Celula este amenajată cu 2 prize electrice.

Încălzirea celulei este asigurată prin sistem centralizat de încălzire, și celula este amenajată cu 2 calorifere de încălzit, în perioada rece a anului temperatura aerului se păstrează la un nivel nu mai mic de 180 C.

Celula este dotată cu 12 locuri individuale de somn, 2 mase, 6 noptiere, 8 scaune, 1 cuiere pentru haine, 1 polițe de perete.

Lavoarul şi viceul sunt amplasate în încăperi separate, în bloc locativ la et. I. Încăperile respective sunt amenajate cu teracotă pe podea şi pereți, conectate la sistemul centralizat de apă şi sistemul centralizat de canalizare.

În bloc locativ nr. 2 lavoarul este dotat cu 7 chiuvete cu robinete, cu oglindă mare. Veceul este dotat cu 5 vase de clozet separate una de altă cu pereți 1,2 m2. Ventilarea naturală este asigurată prin geamul din termopan, care se deschide , cît și prin ventilarea artificială.

Asigurarea cu apă potabilă este diurnă. Apa este furnizată din fîntîna arteziană. Calitatea apei se verifică regulat de către laboratorul CSP Edineţ Ministerului Sănătăţii RM. Condamnaţii au acces liber şi nelimitat la instalaţiile sanitare.

Fiecărui condamnat este asigurată posibilitatea de a face baia odată în săptămână cu apa caldă. Baia penitenciarului este situată în clădirea sepărată constituită din vestiar (16 m2), dotat cu cuiere pentru haine, poliţe, băncile de aşezat, şi încăperea pentru spălarea (40 m2), amenajată cu teracotă pe podea şi pereți, cu 10 duşe, cu 10 oglinde cu poliţe. Ventilarea este asigurată prin gemuri de tip termopan, totodată, funcționează sistem de ventilare artificială. Baia este conectată la sistem centralizat de apă şi canalizare. Pentru aprovizionarea băii cu căldura şi apă caldă sunt instalate cazan şi boiler de 1000 l. Deservirea băii se efectuează de 2 condamnați, antrenați la funcția “muncitor de deservirea băii”. Baia funcționează conform graficului stabilit.

Spălarea rufelor personale şi lengeriei de pat a condamnaţilor se efectuiază prin intermediul spălătoriei penitenciaului, spălătoria lucrează zilnic, cu excepţia duminicii, şi este dotată cu maşine de spălat de tip automat. Cantitatea rufelor pentru spălat nu se limitează. Spălarea rufelor în maşinele de spălat de tip automat efectuiază deţinutul angajat la funcţie de operator la maşinele de spălat. Pe teritoriul penitenciarului sunt amenajate locurile speciale pentru uscarea rufelor condamnaţilor.

Pe parcursul deţinerii în Penitenciarul nr.2 Lipcani, condamnatul Ţurcan Vasile a fost asigurat cu locul de dormit personal, noptiera, agăţătoare la haină,

saltea, perna, plapumă. Lingerie de pat, îmbracaminte şi încălţăminte se eliberează în caz de necesitate, la cererea condamnatului.

Condamnatul Ţurcan Vasile a fost asigurat cu produse de igiena personală în limitele prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006 privind normele minime de alimentare zilnică şi obiecte de toaletă şi menaj ale deţinuţilor, sub semnătură în actele de primire-predare.

Verificarea stării sanitare a încăperilor penitenciarului se efectuiază zilnic de către serviciul medical. Mai mult ca atât, conform prevederilor art. 242^1 pct. 5) şi 12) din Codul de executare „respectarea regulilor sanitaro-igienice, regulilor de igienă individuală şi colectivă în camera de deţinere, respectarea indicaţiilor medicului, precum, menţinerea curăţeniei în încăperile de detenţie şi de serviciu, la locul de muncă, aranjarea patului conform modelului stabilit după deşteptare şi efectuarea curăţeniei în camera de detenţie", este o obligaţie imperativă a deţinutului.

Condamnaţii sunt regulat aprovizionaţi cu detergente şi inventarul necesar pentru păstrarea curaţeniei în celule. Curaţenia în încaperile de folosinţă comună asigură condamnatul, care este antrenat la munca remunerată la deservirea gospodărească în funcţie de măturător în sectorul respectiv.

Deratizarea şi dezinsectizare încaperilor penitenciarului se efectuiază de agent economic specializat, trimestrial, conform contractului încheiat anual.

În Penitenciarul nr.2 Lipcani fumatul în încaperile locative este categoric interzis. Pentru condamnaţii-fumatori în curţile sectoarelor de detenţie, precum şi pe teritoriul penitenciarului, sunt amenajate locurile speciale pentru fumat.

Alimentaţia condamnaţilor este organizată 3 ori pe zi în cantina penitenciarului. Toţi condamnaţii, inclusiv şi condamnatul Ţurcan Vasile sunt asiguraţi cu hrana caldă, în conformitate cu normele minime de alimentare zilnică (HG nr.609 din 29.05.2006), pregătită calitativ şi la timp, conform meniului, repartizată conform normelor alimentare şi fiecare dată verificată de serviciul medical. Fiecare dată este luată "proba de hrană", care se păstrează în timp de 72 ore în frigiderul penitenciarului. Administraţia Penitenciarului nr.2 Lipcani primeşte produse alimentare de la Centru de Aprovizionare Tehnico-Materială ANP sau de la agenţi economici, conform contractelor încheiate.

Cantina penitenciarului este amenajată cu mobilă necesară pentru primirea hranei. Pentru spălarea veselei a condamnaţilor în cantina penitenciarului sunt instalate 5 cuvete cu robinete, conectate la sistemul centralizat de apă şi canalizare, aprovizionate cu burete şi detergente pentru spălarea veselei. Spălarea veselei în lavuarul sectorului, precum şi aruncarea deşeurilor alimentare în veceu, sunt strict interzise.

Condamnaţii Penitenciarului nr.2 Lipcani, inclusiv şi Țurcan Vasile, beneficiază în mod gratuit de asistenţa medicală şi de medicamente în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistenţa medicală.

Secţia medicală este situată pe teritoriul penitenciarului, în încaperea blocului administrativ intern. Secţia medicală dispune de: biroul medical, sala de proceduri, izolatorul medical pe 5 paturi. În blocul administrativ extern se află farmacia şi cabinetul medicului-stomatolog. Toate birourile sunt amenajate conform cerinţelor Ministerului Sănătăţii.

Conform statelor de personal, în Secţia Medicală activează: 1 medic-șef; 4 asistente medicale; un asistent medical superior (felcer), un medic-stomatolog 0,5 salariu, un medic psihiatru 0,5 salariu. La moment funcţia de medic-șef este vacantă.

Pentru consultarea medicală de medici-specialişti condamnaţii sunt escortaţi în instituţia medicală în afară penitenciarului (Spitalul Raional Briceni), cu care Penitenciarul nr.2 Lipcani a încheiat contractul privind acordarea serviciilor medicale. În caz de urgenţă este solicitată ambulanţa. Pentru tratamentul în staţionar condamnaţii sunt transferaţi în Penitenciarul nr.16- Pruncul.

Penitenciarul nr. 2 Lipcani asigură condamnaţilor un şir larg de posibilităţi pentru ocupaţii utile în afară celulei. Pe teritoriul penitenciarului sunt amplasate: terenul de fotbal (4050 m2), terenul de volei (476 m2), terenul de baschet (420 m2), sala de forţă (126 m2), unde condamnaţii au acces conform graficului şi orarului zilei (foto şi graficul de petrecere a activităţilor sportive se anexează). Fiecare condamnat are posibilitate de a obţine profesia la Şcoala de Meserii a penitenciarului. Condamnaţii sunt încurajaţi de a participa în programele educative, sociale şi psiho-corecţionale, precum şi în programele opţionale, activităţile informative şi recreative.

Condamnaţii au acces liber la biblioteca penitenciarului, care dispune de sala de lectură amenajată. Fondul bibliotecar conţine 3210 exemplare de literatură juridică, artistică, religioasă şi ediţii periodice de presă. Pe teritoriul penitenciarului este amplasată biserica creştin-ortodoxă, unde fiecare sîmbată şi la sărbătorile creştin-ortodoxe preotul-capelan al penitenciarului desfăşoară slujbele bisericeşti.

Condamnatului se asigură acces la informaţie în conformitate cu art.208 Codului de executare. Administraţia penitenciarului ie toate măsurile necesare pentru asigurarea aplicării dispoziţiilor legale privind liberul acces la informaţiile pentru condamnaţi.

Condamnatului i se permite să procure, prin reţeaua de comerţ, literatura, să aboneze şi să primească ziare şi reviste, fără a se limita numărul lor, din contul mijloacelor proprii sau ale altor persoane. Penitenciarul asigură recepţionarea emisiunilor radiofonice şi televizate. În limitele regimurilor de deţinere, prevăzute în Codul de Executare şi în Statutul executării pedepsei de către condamnaţi,

condamnatul poate să se folosească de aparat radio, televizor, casetofon personal sau de orice alte aparate autorizate de către administraţia penitenciarului, cu condiţia achitării plăţii pentru energia electrică consumată.

În conformitate cu art. 209 Codului de Executare, dispoziţiile Codului Penal referitoare la executarea pedepsei pedepsei, Codului de Executare, Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, Legii privind accesul la informaţie, dispoziţiilor şi ordinelor emise în temeiul Codului de Executare şi regulamentului de ordine interioară a penitenciarului, precum şi modificările acestora, sunt aduse la cunoştinţa persoanelor condamnate sau sunt puse la dispoziţia lor imediat după primirea în penitenciar.

Imediat după primirea în penitenciar, condamnaţii sunt informaţi, sub semnătură, privind drepturile şi obligaţiile sale. Informarea juridică a condamnaţilor se contunuie şi prin participarea la programele educative „Organizarea activităţii cu condamnaţii noi sosiţi" şi „Cetăţenie activă".

Textele dispoziţiilor legale se pun la dispoziţia condamnaţilor în locuri accesibile: la panouri informative şi/sau în biblioteca penitenciarului.

Biblioteca Penitenciarului nr.2 Lipcani dispune de enciclopedii, bibliografii, îndrumări, ghiduri, legi, coduri, acte normative etc. Fondul bibliotecii la moment este de 3210 exemplare, dintre care: literatură juridică -398 exemplare; literatură artistică - 2573 exemplare; literatură religioasă -239 exemplare.

Penitenciarul nr. 2 Lipcani este abonat la următoarele ediţii periodice pentru biblioteca penitenciarului: Timpul, Săptămăna, Jurnal de Chişinău, Ziarul de Gardă, Moldova Suverană, Аргументы и факты, Комсомольская правда.

Pentru asigurarea accesului condamnaţilor la modificările legislative, penitenciarul este abonat pentru biblioteca penitenciarului la Monitorul Oficial (în limba rusă şi în limba română).

În conformitate cu sec.6 a Statutului executării pedepsei de către condamnaţi, deţinuţii sunt informaţi personal, sub semnătură, de către colaboratorul penitenciarului desemnat, despre prezenţa actelor parvenite în mod oficial în penitenciar, prin care intervin modificări în situaţia juridică a acestora, şi anume: adresele de trimitere în judecată, citaţiile şi rechizitoriile; actele ce constituie temeiurile detenţiei; actele care modifică temeiurile detenţiei.

Dreptul la petiţionare al persoanelor condamnate este garantat şi se asigură în conformitate cu art.2101 Codului de Executare.

Pentru asigurarea dreptului la corespondenţă, în sectoarele de detenţie sunt apmplasate cutiile poştale de tip standart, închise şi sigilate de lucrătorul oficiului poştal SA "Poşta Moldovei". Condamnaţii au acces liber la cutiile poştale. Extragerea corespondenţei se efectuiază de către lucrătorul oficiului poştal nu mai rar decît odată în 2 zile.

Primirea scrisorilor recomandate şi avizurilor poştale se efectuiază de către serviciului secretariat prin intermediul colaboratorilor SRS. Corespondenţa recomandată primită pentru expediere se înregistrează în registrele speciale şi se expediază prin poştă în timp de 24 de ore. Corespondenţa primită pe numele condamnaţilor de la oficiul poştal la fel se înregistrează în registrele speciale şi prin intermediul colaboratorilor SRS se înmînează condamnaţilor sub semnătură.

În conformitate cu art. 473[4] alin. (1), (2) CPP, la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părți, cît şi rapoartelor instituțiilor naționale şi internaționale în domeniu. (2) La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului, precum şi de perioada în care condamnatul a fost deținut în condițiile contestate.

În acest sens se reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

Astfel, Colegiul penal conclude, că instanța de judecată just a constatat, că Țurcan Vasile s-a deținut în Penitenciarul nr.2 Lipcani, *nefiind respectată norma spațiului locativ*. Deci, prin Raportul privind vizita preventivă/de monitorizare efectuată la P-2 la 19.05.2023 unde membrii CpPT atrag atenția administrației penitenciarului la soluționarea problemei suprapopulării. Astfel, membri CpPT au constatat că, cele două sectoare (nr. 1 și nr. 2) în care se dețin condamnații sunt clădiri vechi, cu două/trei etaje. CpPT constată că în ambele sectoare, în marea majoritate a celulelor condițiile sunt degradante, condamnații fiind plasați în dormitoarele cu suprafețe mari, supraaglomerate. Totodată, se reține că, potrivit raportul privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2023 s-a constatat că nu au fost realizate recomandările anterioare,

precum suprapopularea, necesitatea de repartizare uniformă a deținuților, pentru asigurarea celor 4 m^2 conform standardelor CPT.

Astfel, Colegiul penal conclude, că instanța corect a constatat, că condamnatul s-a deținut în celule populate cu diferite insecte și apreciază critic cele invocate de către reprezentantul administrației penitenciarului precum că, deratizarea și dezinfectarea încăperilor se efectuează trimestrial de către agent economic specializat, conform contractului încheiat. Or, prezentând contracte respective, administrația nu a prezentat actele, care ar confirma că într-adevăr trimestrial a fost efectuată cît deratizarea cît și dezinfectarea încăperilor. Faptul că celule sunt populate cu diferite insecte au constatat și membrii CpPT prin raportul din 19.05.2023.

În ce privesc argumentele condamnatului privind calitatea apei, administrația penitenciarului a prezentat informația precum că, asigurarea cu apă potabilă este diurnă, fiind furnizată din fântâna arteziană. Calitatea apei se verifică regulat de către laboratorul CSP Edineț. Totodată, se reține că membrii CpPT au invocat că apa conține clor, însă, nu au constatat că apa potabilă este de calitate rea.

În acest context, Colegiul penal, apreciind argumentele plângerii cu privire la condițiile de detenție invocate în raport cu poziția instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CtEDO cu referire la încălcarea art.3 CEDO, Colegiul penal consideră, că judecătorul de instrucție just a stabilit, că pe parcursul perioadei vizate Țurcan Vasile a ispășit pedeapsa în Penitenciarul nr.2 Lipcani, unde dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul, au depășit relativ semnificativ, nivelul de suferință inerent detenției, prin faptul deținerii în celule populate cu diferite insecte, precum și cu nerespectarea normei spațiului locativ, condiții care sunt contrare prevederilor art.3 CEDO și suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

Respectiv, Colegiul penal la fel ca și judecătorul de instrucție consideră, că dificultățile cu care s-a confruntat Țurcan Vasile, pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr.2 Lipcani în perioada vizată au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art.3 CEDO, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise.

Totodată, la caz judecătorul de instrucție just a aplicat formula de calcul stipulată de legislator în textul art.473^4 alin.(4) CPP, care în opinia Colegiului este una echitabilă

Astfel, Colegiul penal apreciază, că judecătorul de instrucție corect, în baza circumstanțelor analizate, a constatat deținerea lui Țurcan Vasile în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art.3 CEDO în perioada 07.08.2023-09.03.2025 în Penitenciarul nr.2 Lipcani, pe o perioadă de 580 zile.

Având în vedere prevederile art.473[4] alin.(4) CPP, instanța întemeiat i-a redus pedeapsa condamnatului Țurcan Vasile cu 58 zile pentru perioada de 580 zile în care s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.2 Lipcani, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție.

Deci, la caz termenul pedepsei definitive de 5 (cinci) ani (8) zile închisoare, stabilit lui Țurcan Vasile, prin sentința Judecătoriei Edineț, sediul Ocnița din 07.10.2024, just s-a redus cu 58 (cincizeci și opt) zile.

Ținând cont de cele menționate, instanța de recurs concluzionează, că cerințele invocate de recurent sunt neîntemeiate, careva temei de casare a încheierii nu s-au stabilit, fiind condiționată respingerea cererii de recurs și menținerea în vigoare a actului judecătoresc contestat.

Conducându-se de art.449 alin.(1) pct.1) lit.a) CPP, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul declarat de către directorul Penitenciarului nr.2 Lipcani, Andrei Socol, împotriva încheierii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 23.04.2025, prin care a fost admisă plângerea condamnatului **Țurcan Vasile** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, se respinge ca nefondat, cu menținerea fără modificări a încheierii în cauză.

Prezenta decizie este irevocabilă.

Preşedinte de şedinţă: Judecător: Judecător

Copia corespunde originalului.